

Jelena Cvitanušić Tvico i Ranka Đurđević

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Pola stoljeća *Croaticuma*

0. Uvod

Znanje hrvatskoga jezika već se 50 godina na *Croaticumu* prenosi s entuzijazmom i kreativnošću koji ne jenjavaju. Svojim stalnim angažmanom kako u području nastave, tako i u području znanosti o nastavi, lektori iz godine u godinu unapređuju kvalitetu *Croaticumova* programa. Potvrđuje to, prije svega, zavidan broj zadovoljnih polaznika kojih je iz semestra u semestar sve više te koji i nakon što je njihovo vrijeme učenja hrvatskoga već odavno postalo dijelom nekih sjećanja iz dalje ili daleke prošlosti, za svoja iskustva na *Croaticumu* i za lektore s kojima su svakodnevno provodili i po nekoliko sati, što u nastavi, što izvan nje, imaju samo nostalgične riječi hvale.

Zbog svega toga priča o jednoj takvoj 'dami u najboljim godinama' doista zasluži biti ispričana.

1. Kako je sve počelo

Croaticum je osnovan 1962. na Odsjeku za fonetiku i isprva se zvao *Tečaj hrvatskoga jezika za strance*. Godine 1966. pripojen je Odsjeku za jugoslavenske jezike i književnosti. Dvadeset godina poslije, 1986., prerastao je u *Pripremnu godinu studija* koja je nudila dvosemestralnu jezičnu nastavu i uz učenje hrvatskoga jezika obuhvaćala i predavanja iz područja hrvatske kulturne baštine. *Pripremna godina studija* u prvome je redu služila jezičnomu osposobljavanju stranih studenata za studij na hrvatskim fakultetima. Osamdesetih godina *Tečaju* su se, osim stranih studenata, počeli priključivati i potomci hrvatske dijaspe. Od 1993. ustalila se trostupanjska nastava (početni, srednji i napredni stupanj od kojih se svaki dijelio na viši i niži). Godine 2003. *Pripremna godina studija* preimenovana je u *Croaticum – hrvatski za strance*, a četiri godine poslije, 2007., centar je dobio današnje ime *Croaticum – Centar za hrvatski kao drugi i strani jezik*.

U početku se hrvatski jezik poučavao prema načelima audio-vizualne globalno-strukturne metode (AVGS) čiji su začetnici Petar Guberina i Paul Rivenc. Ta je metoda u svijetu bila općeprihvaćena i po njoj su Hrvatska i Filozofski fakultet postali svjetski prepoznatljivi u području metodike stranog jezika. AVGS je intenzivno živio u nastavi *Pripremne godine studija*. Danas se u *Croaticumu* hrvatski poučava po kombiniranoj metodi koja ima cilj ostvarenje opće komunikacijske kompetencije polaznika. To znači da se svim vještinama daje podjednako mjesto u procesu poučavanja jezika

pritom uzimajući u obzir kontrastivne elemente te kognitivne značajke toga procesa. Naglasak je i na stjecanju kulturološke kompetencije, što je u skladu sa suvremenim tendencijama u području glotodidaktičke znanosti.

2. Lektori, ustroj *Croatiuma* i organizacija nastave

Na *Croatiumu* je zaposleno šest lektora i viših lektora te jedna lektorica koja je istovremeno i fonetičarka. Svakoga semestra honorarno se angažira još nekoliko lektora i fonetičara.

Prema članku dugogodišnje lektorice i koordinatorice Marijane Cesarec u povodu 35. obljetnice tadašnjega *Tečaja hrvatskoga jezika*, lektorski tim činili su sljedeći stalno zaposleni lektori: Marijana Cesarec, Ivan Dinamo Stagličić, Dunja Fuis, Božena Kepeski, Mercedes Paradžik-Robek, Vlasta Sever, Marta Vončina. Želimo također spomenuti imena lektora koji su radili kao vanjski suradnici od *Croatiumovih* početaka do akademske godine 2011./2012: Acija Alfirević, Daniela Bajić, Mia Batinić, Rosemarie Bjeladinović, Jagoda Blažina-Miličević, Radojka Borić, Ivana Brač, Ines Carović, Ivančica Cesarec-Bačić, Đurđica Crnčić, Milan Cvetojević, Lidiya Cvikić, Ana Čavar, Helena Delaš, Marija Došen, Goranka Đukić, Vesna Đurđević, Gorka Gačina, Vinko Gladić, Martina Horvat, Dunja Jelača, Mladen Jovanović, Anita Jozipović, Jasna Jurak, Branka Kamenski, Ana Kodrić, Jasna Krmpotić, Slavica Kroča, Mladen Kuzmanović, Dubravka Luić-Vudrag, Mirjana Marinković, Ivica Martinčić, Marijana Mijatović, Ana Milaković, Blaženka Murković, Dunja Pavličević, Marija Peakić-Mikuljan, Sanja Pešorda, Petra Pičman, Tatjana Pišković, Ninoslav Radaković, Jasenka Ružić, Antica Stoisavljević, Goranka Šutalo, Vesna Turniški-Grubić, Admira Uzelac, Nataša Veinović, Antonija Vidović, Mirko Vidulić, Jadranka Vučak, Marijan Wolf.

Trenutačno Na *Croatiumu* rade sljedeći stalno zaposleni lektori *Croatiuma*: Marinela Aleksovski, Ivančica Banković-Mandić, Marica Čilaš Mikulić, Milvia Gulešić Machata, Antonio Toni Juričić, Dinka Pasini (koordinatorica od 2003. do 2007.), Sanda Lucija Udier (koordinatorica od 2007. godine) te vanjski suradnici: Barbara Buršić, Ines Carović, Jelena Cvitanušić Tvico, Ranka Đurđević, Ana Grgić, Zrinka Kolaković, Aida Korajac, Mia Lugović, Iva Miličević, Iva Nazalević, Tanja Salak, Nikolina Sokolić.

Nastava se na *Croatiumu* održava u šest stupnjeva (početni 1A, viši početni 1B, srednji 2A, viši srednji 2B, završni 3A, viši završni 3B koji su svi usporedivi sa stupnjevima iz Zajedničkoga europskog referentnog okvira za jezike, kraticom ZEROJ-a) u grupama koje obično imaju do 15 studenata. Broj studenata u početnim grupama obično ne prelazi dvanaest. Na najnižem se stupnju počinje s osnovama pisanja i izgovora, polaznici se osposobljavaju za elementarnu komunikaciju na hrvatskome jeziku. Srednji je stupanj uglavnom namijenjen uvježbavanju složenijih morfoloških i sintaktičkih struktura, dok je najviši stupanj usredotočen na razvijanje konverzacijskih vještina s jačim naglaskom na kulturološkim sadržajima. Stjecanje kulturološke kompetencije integrativan je dio nastave svih stupnjeva. Na najvišem se stupnju ve-

lika pozornost posvećuje i stjecanju saznanja o karakteristikama pojedinih jezičnih stilova te o leksičkoj slojevitosti hrvatskoga jezika.

Od 2005. nastava se izvodi prema programu koji se sastoji od semestralne nastave, kombiniranih jednomjesečnih tečajeva, *Male ljetne škole hrvatskoga jezika* i individualne nastave. Od zimskoga semestra akademske godine 2010./2011. *Croaticum* organizira i skraćeni jednosemestralni tečaj za studente programa Erasmus, neovisno o tome koji je fakultet njihovo odredište, a od rujna 2011. održava se i intenzivni jednomjesečni tečaj jezika, EILC, koji studenti pohađaju prije nego što se uključe u redoviti program ciljanoga fakulteta. Ta se nastava održava prije početka semestra, dakle u rujnu i veljači.

Glavni dio programa zauzima semestralna nastava koja se prema sveučilišnom kalendaru izvodi u zimskom i ljetnom semestru svake akademske godine. Nastava se sastoji od jezičnih i govornih vježba, a za polaznike dvaju završnih stupnjeva (3A i 3B) organizira se i nastava iz hrvatske kulture (područja su povijest, zemljopis, hrvatska književnost, povijest umjetnosti, etnologija, filmska umjetnost) koju izvode profesori s Odsjeka za kroatistiku i s drugih odsjeka Filozofskog fakulteta te nekoliko stručnjaka s drugih fakulteta i ustanova.

Na početku tečaja studenti pišu razredbeni ispit na temelju kojega se raspoređuju u skupine. Jezična nastava traje tri sata svakoga dana. Govorne vježbe izvode se jedan sat tjedno, a nastava hrvatske kulture obuhvaća u prosjeku četiri sata tjedno. Nakon odslušane i apsolvirane nastave, studenti pristupaju polaganju pismenoga i usmenoga ispita (za što je uvjet prisutnost na 75% nastave) te dobivaju potvrdu o stupnju poznavanja hrvatskoga jezika. Potvrda višeg početnog stupnja ili bilo kojega stupnja višeg od njega omogućuje im natjecanje za upis na visokoškolske ustanove u Republici Hrvatskoj, što stoji na potvrdi.

Iz potrebe za prilagođavanjem programa *Croaticum*a novim spoznajama i potrebama 2010. godine izrađen je i prijedlog novoga programa *Croaticum*a koji se sastoji od dva jednosemestralna modula *Hrvatski kao drugi i strani 1* i *Hrvatski kao drugi i strani 2* koji su dio Preddiplomskoga studija kroatistike, a koji su namijenjeni studentima neizvornim govornicima hrvatskoga. Predviđeno je da svaki od modula obuhvaća jezične i govorne vježbe, kolegije iz hrvatske kulture na engleskom jeziku za one polaznike koji ne vladaju hrvatskim jezikom dovoljno dobro da bi mogli pratiti predavanja na hrvatskome jeziku, te kroatističke kolegije koji su namijenjeni studentima koji su izvrsno usvojili hrvatski jezik i kojima su potrebna takva specifična, stručna znanja. Taj ozbiljni i ambiciozni program hrvatskoga jezika i kulture za strane studente odobren je ove i zaživjet će iduće akademske godine, 2012./2013. Svaki od modula obuhvaćat će 30 ECTS bodova.

3. Polaznici

Sastav je polaznika *Croaticum*a vrlo heterogen. Polaznici se razlikuju po zemlji podrijetla (do sada ih je bilo iz više od 120 različitih zemalja, najviše iz Europe, zatim

iz Južne Amerike, a gotovo svakoga semestra priključuju se polaznici iz neke nove zemlje, Mongolije, Paname ili Zimbabvea, naprimjer), po dobi i po razlogu zbog kojega uče hrvatski jezik, po svojem prvom jeziku, po vrsti i razini obrazovanja, po iskustvu s učenjem stranih jezika i po motivaciji. Na *Croaticum* dolaze studenti slavistike i/ili kroatistike sa stranih sveučilišta koje stipendira Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta. Motivaciju za učenje oni nalaze u svome zvanju te u budućem poslu. Polaznici su *Croaticum*a i studenti drugih studijskih grupa i fakulteta koji imaju status gostiju studenata Filozofskoga fakulteta ili su stipendisti Sveučilišta u Zagrebu te pripadnici hrvatskoga iseljeničtva koji se boravkom u Hrvatskoj i učenjem hrvatskoga vraćaju svojim korijenima, a koji dolaze na *Croaticum* ili zahvaljujući stipendijama Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija ili u privatnome aranžmanu. Njihova je emocionalna povezanost s Hrvatskom i hrvatskim jezikom te unutarnja motivacija za učenje vrlo jaka. Na *Croaticum*u uče i poslovni ljudi koji se jezikom žele približiti zemlji u kojoj rade te oni koji su s Republikom Hrvatskom povezani putem bračnih veza ili drugim okolnostima. Predstavnici svih tih vrsta i skupina polaznika zajednički tvore nastavne grupe u koje su svrstani prema svojoj razini znanja. S obzirom na sve svoje osobitosti oni usvajaju hrvatski brže ili sporije, međusobno si pomažu, uče jedni od drugih, i to ne samo jezik nego i šire spoznaje upravo o onome po čemu se međusobno razlikuju, tako da se istovremeno međusobno i dopunjavaju. Svakodnevna intenzivna nastava, izvannastavne aktivnosti, ali i činjenica da se svi, ma kako različiti bili, nalaze u sličnoj životnoj situaciji, među njima stvara empatiju, razumijevanje, prisne odnose te prijateljstva od kojih mnoga traju cijeli život.

Heterogenost polaznika u grupama velik je izazov za lektore koji za njih osmišljavaju i izvode nastavu. Primjerice, studenti slavistike i kroatistike najčešće pokazuju izvrsnu ovladanost gramatikom, ali još trebaju ovladati leksikom i steći komunikacijsku kompetenciju. Kod polaznika iz kruga hrvatskih iseljenika situacija je obrnuta: oni vladaju leksikom, izvrsno razumiju i izvrsno se sporazumijevaju, ali nisu usvojili ustroj standardnoga hrvatskog jezika. Također, mnogi su od njih sačuvali obilježja kakvoga lokalnog izričaja (vlastitoga, roditeljskog ili djedovskog) te elemente razgovornoga jezika. Često se događa da takvi učenici pokazuju otpor prema nastavnim situacijama u kojima se od njih traži ovladavanje standardnim idiomom. Veoma je teško ustrojiti nastavu tako da se njome zadovolje potrebe i onih koji su dobro ovladali strukturom jezika, ali teško komuniciraju, te istovremeno onih koji komuniciraju s lakoćom, ali ne samo da nisu usvojili strukturu standardnoga jezika nego kadšto pokazuju otpor prema njoj.

4. Stručna i znanstvena djelatnost

4.1. Suradnja na projektu i *Croaticum*ovi udžbenici

Uz svakodnevni rad u nastavi lektori *Croaticum*a aktivno sudjeluju i u istraživanjima koja se bave nastavom hrvatskoga kao inoga jezika pridonoseći tako razvoju toga još uvijek relativno mladoga znanstvenog područja. Jedan je od važnijih anga-

žmana lektora svakako onaj na projektu Metodologija i izrada udžbenika i testiranja za hrvatski kao drugi i strani jezik voditelja prof. dr. sc. Ive Pranjkovića, koji je 2008. godine odobrilo Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta s ciljem izrade udžbenika za stupnjeve A2+, B1 te C1 prema ZEROJ-u, *Opisnoga okvira razine B1 za hrvatski jezik* te standardiziranih testova za neizvorne govornike prema preporukama Zajedničkoga europskog referentnog okvira za jezike.

S ponosom možemo utvrditi da je većina ciljeva projekta dosada potpuno realizirana. Tako se udžbeniku Hrvatski za početnike, koji potpisuju autorice Marica Čilaš Mikulić, Milvia Gulešić Machata, Dinka Pasini i Sanda Lucija Udier i koji je 2006. kao rezultat dugogodišnjega rada u nastavi hrvatskoga kao drugog i stranog jezika objavljen u kompletu s vježbenicom i CD-om, dvije godine poslije pridružio udžbenik *Razgovarajte s nama! Hrvatski za više početnike* autorica Marice Čilaš Mikulić, Milvije Gulešić Machata i Sande Lucije Udier. Iznova popraćen CD-om i vježbenicom udžbenik je namijenjen stupnjevima A2 i B1 po ZEROJ-u.

Posljednji su u nizu udžbenik, vježbenica i CD *Razgovarajte s nama! Udžbenik hrvatskog jezika za niži srednji stupanj* objavljeni 2011. godine i namijenjeni stupnjevima B1 i B2 prema ZEROJ-u. Važan dio toga i prethodnih kompleta čine i Fonetski dodatak i Zvučna vježbenica koje je pripremila Ivančica Banković-Mandić.

Po koncepciji su svi navedeni udžbenici kombinacija komunikacijskoga i gramatičkoga pristupa poučavanju te su, iako sasvim primjereni za selektivno korištenje na lektoratima na inozemnim sveučilištima i dopunskim školama u inozemstvu, gdje je za učenje hrvatskog jezika predviđen manji broj sati, primarno namijenjeni procesu ovladavanja hrvatskim kao inim jezikom, tj. za rad s onima koji hrvatski jezik istovremeno formalno uče, i to u intenzivnom programu koji podrazumijeva veći broj sati nastave, ali i neformalno usvajaju izvan didaktičke sredine tijekom svojega višemjesečnog ili višegodišnjeg boravka u Hrvatskoj.

4.2. Testiranje i *Opisni okvir razine B1 za hrvatski jezik*

Osim aktivnom proizvodnjom udžbenika, lektori *Croatiuma* od 2008. godine bave se i izradom *Opisnoga okvira razine B1 za hrvatski jezik*. Riječ je o okviru za stupanj B1 hrvatskoga jezika prema ljestvici referentnih stupnjeva ZEROJ-a, a koji podrazumijeva poznavanje jezičnih struktura i sadržaja dostatnih za osnovnu komunikaciju neizvornih govornika na hrvatskome jeziku. Stupanj B1 simbolično označava prag, odnosno granicu između mogućnosti temeljnoga (A) i samostalnoga korisnika stranoga jezika (B).

Okvir će, prije svega, biti velika pomoć pri izradi testova iz hrvatskoga jezika za neizvorne govornike na referentnom stupnju B1. Pritom se misli i na utvrđivanje sadržaja testova, i na uspostavljanje kriterija za vrednovanje istih.

Izrada *Opisnoga okvira* na hrvatskome jeziku istraživački je rad koji podrazumijeva analizu funkcija, pojmova, gramatike i vokabulara potrebnih za obavljanje ko-

munikacijskih zadataka opisanih u ZEROJ-evoj ljestvici stupnja B1. U tu je svrhu оформljena radna skupina u čiji je rad uključena većina aktivnih lektora *Croaticuma* koji se na tjednoj razini sastaju i zajednički odlučuju o strukturnim i sadržajnim sastavnicama *Okvira* uzimajući pritom u obzir okvire objavljene na drugim europskim jezicima – npr. na engleskom, slovenskom, češkom, njemačkom itd..

Izrada toga važnog dokumenta popraćena je i istraživanjima u vezi s pitanjima i dvojabama o njegovu sadržaju. O rezultatima svojih istraživanja lektori održavaju izlaganja i na domaćim, i na inozemnim znanstvenim skupovima posvećenima nastavi stranih jezika te objavljuju radove koji se tiču toga važnog dijela projekta.

Kada bude objavljen, *Okvir* će pridonijeti izradi homogenijih, kvalitetnijih i transparentnijih planova i programa za učenje hrvatskoga jezika kao J2 na stupnju B1. Međutim, za standardizacijom testova na tom stupnju postoji i vrlo praktična potreba. Naime, na temelju dopusnice Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta *Croaticum* održava ispit poznavanja hrvatskoga jezika i latiničnog pisma koji trebaju položiti svi strani državljani koji namjeravaju predati molbu za stjecanje dozvole stalnoga boravka u Republici Hrvatskoj, strani državljani koji su kandidati za upis na visokoškolske ustanove u Republici Hrvatskoj, za zaposlenje te različite osobne potrebe. Prema Zakonu o strancima iz 2008. godine kao uvjet za stjecanje dozvole boravka u Republici Hrvatskoj propisuje se upravo poznavanje hrvatskoga jezika na stupnju B1. Tako se ispit poznavanja te razine organizira jedanput mjesečno (ispiti za više razine održavaju se tri puta godišnje) i može se očekivati da će okvir za sporazumijevanje na hrvatskome jeziku olakšati samostalnu pripremu kandidata te da će, zahvaljujući njemu, ispiti po koncepciji, sadržaju i strukturi biti kvalitetniji i još bliži europskim standardima.

5. Ostale aktivnosti

Croaticum i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta svake godine početkom srpnja organiziraju i dvodnevno savjetovanje za lektore inojezičnoga hrvatskoga (kraticom SIH) na kojem se svi lektori okupe, razmjenjuju iskustva i obrazuju se slušajući predavanja i radionice o različitim temama vezanima uz struku i posao. Lektori *Croaticuma* također su i redoviti sudionici na brojnim međunarodnim i domaćim znanstvenim skupovima na kojima se prezentiraju suvremene tendencije u znanstvenome pristupu nastavi stranih jezika. Tako sudjeluju na međunarodnom znanstvenom skupu o hrvatskome kao drugom i stranom jeziku (kraticom HIDIS-u) koji organizira Hrvatsko filološko društvo, na skupovima Hrvatskoga društva za primijenjenu lingvistiku, kao i Hrvatskoga slavističkog kongresa te na slavističkim skupovima koji se održavaju u zemljama poput Makedonije i Bosne i Hercegovine.

Uz sve spomenuto *Croaticum* djeluje i kao mentorski centar za sve buduće lektore inojezičnoga hrvatskog na stranim sveučilištima.

6. Život izvan učionice

Croaticum intenzivno živi i izvan svojih učionica jer svi oblici nastave na *Croaticum* obuhvaćaju izvannastavne aktivnosti u čiju se organizaciju i studenti aktivno uključuju kako bi jezik i kulturu učili na praktičan način. Organiziraju se razgledavanja Zagreba ili odlasci u druga okolna ili dalja mjesta tijekom kojih se posjećuju lokacije relevantne za hrvatsku kulturnu povijest i baštinu. U svakom se semestru za studente organiziraju i kraća, jednodnevna putovanja u nacionalne parkove, mjesta poput Poreča, Motovuna, Huma, Varaždina, Baške, Vukovara, Požege, Krapine i drugih. Ta su putovanja zapravo terenska nastava. Studenti pripremaju izlaganja o određenim temama koja iznose pred drugima, čime se postiže njihova samostalnost u učenju te mogućnost da uče jedni od drugih. Organiziraju se i skupni posjeti galerijama i muzejima te poučne gradske šetnje. Polaznicima srednjeg i višeg stupnja omogućuju se i odlasci na kazališne i filmske predstave, a polaznicima početnih stupnjeva nude se projekcije i izvedbe koje imaju prijevod na engleskom jeziku. U svakom se semestru organiziraju i gostovanja različitih hrvatskih kulturnih djelatnika. Do sada su na *Croaticum* gostovali uglavnom književnici, i to Miro Gavran, Miljenko Jergović, Edo Popović, Simo Mraović, Roman Simić Bodrožić, Ivana Simić Bodrožić i Julijana Matanović. Gostovali su i glumac Filip Šovagović, redatelji Dalibor Matanić i Ognjen Sviličić te pisac i putnik Hrvoje Šalković. Studenti viših stupnjeva uz vodstvo svojih lektora pripremaju se za gostovanje iščitavajući djela, gledajući filmove i prateći medije. Gostovanja se uvijek pamte po ugodnu i opuštenu ozračju te obilju smijeha. Moderatoru su polaznici viših stupnjeva, a pitanja mogu postavljati svi. Često se dogodi da sva pitanja ne stanu u predviđeni vremenski okvir pa se druženje katkad nastavlja i neformalno, izvan fakulteta. Ponekad se studenti toliko oduševle djelima pojedinih autora pa ih požele prevesti na svoj jezik. Simo Mraović je tako imao priliku neke svoje pjesme čuti na japanskom, talijanskom, njemačkom, engleskom, nizozemskom, francuskom, poljskom, švedskom i drugim jezicima.

O aktivnostima izvan učionice, predstavljanjima knjiga, posjetima muzejima, kinima, kazalištima, odlascima na izlete ili koncerte učenici najvišega stupnja vode dnevnik tijekom semestra i na kraju svoje male članke organiziraju u elektroničke novine. Također vode i fotodnevnik kako bi fotografijama popratili tekstove koje pišu.

Novine će ovaj semestar imati jedan posebno zanimljiv članak. Naime, lektore i polaznike *Croaticum*a u Banskim je dvorima primio predsjednik Ivo Josipović. U njegovoj su rezidenciji studenti viših stupnjeva dobili priliku, unatoč mjestu događaja, u opuštenoj i neformalnoj atmosferi, iznijeti svoje dojmove o životu u Hrvatskoj te Predsjedniku i svojim kolegama i lektorima ispričati vlastitu priču o profesionalnim i privatnim razlozima koji su ih motivirali za učenje hrvatskog jezika. Riječ je o iznimnu doživljaju koji će svima zasigurno ostati u lijepoj i trajnoj uspomeni.

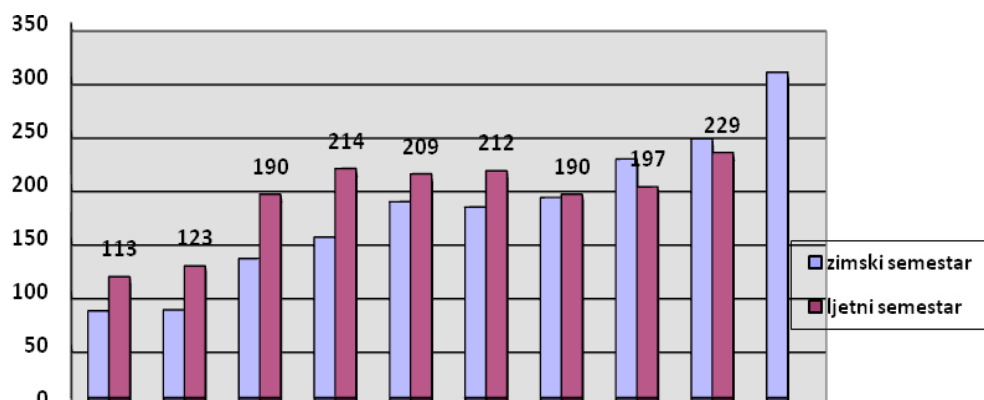
Polaznici *Croaticum*a također imaju mogućnost sudjelovati u folklornoj radionici. Ta je aktivost fakultativna, ali odaziv je uvijek velik. Nakon što uvježbaju koreografiju, učenici ples izvode na završnoj priredbi. U njezino osmišljavanje uključuju se i

učenici, bilo pojedinačno, bilo u grupi. Mogu izvesti skeč ili igrokaz te kakvu glazbenu ili glazbeno-plesnu točku. Završna priredba uvijek je svečana i prepuna emocija. Sve zadovoljstvo i uživanje tijekom gotovo četiri mjeseca kulminira u tim trenucima zaokruživanja još jednoga bogatog semestra.

Od ove akademske godine *Croaticum* se svojim korisnicima približio i na društvenoj mreži *Facebooku*. Tako se obavijesti, osim na *Croaticumovoj* internetskoj stranici, mogu pratiti na još jednome mrežnom mjestu.

7. Svijet na dlanu – malo brojeva

U ovome malom statističkom poglavlju prikazat ćemo podatke za posljednjih deset godina *Croaticuma*, dakle od akademske godine 2002./2003., kada je *Pripremna godina studija* preimenovana u *Croaticum – hrvatski za strance* do akademske godine 2011./2012., u kojoj u zimskome semestru bilježimo rekordan broj upisanih. U zimskome semestru 2002./2003. u *Croaticum* je bio upisan 81 polaznik iz četrdeset zemalja, najviše iz SAD-a. Među europskim zemljama najviše je upisanih bilo iz Njemačke, Poljske i Švedske. U zimskome semestru akademske godine 2011./2012. upisana su 304 polaznika iz 61 zemlje. Najviše ih je iz europskih zemalja, među kojima prednjače Francuska, Njemačka i Austrija. Drugi su po zastupljenosti polaznici iz južnoameričkih zemalja, najviše iz Venezuele, Argentine i Čilea. Do akademske godine 2009./2010. i 2010./2011. broj se polaznika iz semestra u semestar povećavao. U dvjema navedenim akademskim godinama, za razliku od prethodnih, više je polaznika bilo u zimskome nego u ljetnom semestru. Radi ilustrativnosti, pomalo i zbog ponosa, donosimo grafički prikaz broja polaznika *Croaticuma* u posljednjih deset godina. U vrijeme nastanka ovoga prikaza još nije počeo ljetni semestar 2011./2012. pa za nj nemamo podatke.

8. Umjesto zaključka – studenti o *Croaticumu*

*Croaticum*ov tim/ *Croaticum*ovu zajednicu uvijek dodatno potiču, ohrabruju i usređuju mišljenja polaznika. Neke bismo lijepe riječi rado podijelili s čitateljima *Zbornika* u povodu naše pedesete obljetnice.

Xanthi Zafeiraki, Grčka

Prije nekoliko godina pohađala sam program učenja hrvatskog jezika i kulture *Croaticum* i poslije toga uvijek mi nedostaje njegova ugodna atmosfera – iako još živim u Zagrebu i radim na Filozofskom fakultetu. Kada sam prvi put došla u Hrvatsku, znala sam reći samo *hvala* i *dobar dan*. Tada nisam mogla ni zamisliti da ću jedan dan moći govoriti (i razumjeti) taj čudan i težak jezik. Preko kolegija jezičnih vježbi dobro sam naučila hrvatski jezik, a zahvaljujući kulturološkoj nastavi, izletima i drugim organiziranim kulturnim događanjima, upoznala sam kulturu zemlje. Zato sam zahvalna hrvatskoj državi, koja je tada velikodušno nudila taj program stranim lektorima besplatno, a osobito mojim profesorima koji su se ljubazno i neumorno trudili i osigurali toliko visok nivo nastave. Najveće bogatstvo ovog iskustva je to što sam mogla upoznati ljude iz različitih zemalja i njihov mentalitet.

Aino Väänänen, Finska

Živjela sam u Zagrebu godinu dana. Tijekom boravka u Lijepoj Našoj, pohađala sam tečajeve *Croaticuma*. Jako mi se svidjelo učiti hrvatski jezik na *Croaticumu*. Živjela sam dugo u inozemstvu i mogu usporediti s drugim iskustvima. Najviše mi se svidjelo što je studiranje na *Croaticumu* vrlo intenzivno i efikasno. Čini mi se da sam više učila na *Croaticumu* tu godinu dana nego tijekom cijelog studiranja u Finskoj. Osim što smo imali jezične vježbe svakog dana, imali smo i zanimljiva kulturološka predavanja uvečer, uglavnom o hrvatskoj povijesti, zemljopisu i književnosti. Jedna od mojih najboljih uspomena iz Hrvatske je naš izlet do Plitvičkih jezera s *Croaticumom*, kad smo u autobusu svi zajedno pjevali *Zlatne godine*.

Celine Mollaert, Belgija

Učila sam hrvatski šest semestara na *Croaticumu*. Kvaliteta predavanja dovela me od apsolutnog početka do stupnja koji mi omogućuje da prevodim s hrvatskoga. Kao profesorica jezika mogu reći da su sadržaj i progresija nastave dobro osmišljeni, da se gramatika, koja je važna na *Croaticumu*, može odmah koristiti u „pravom životu”, da se uči govoriti/komunicirati i pisati, ali gramatično. Lektorice i lektori su uvijek dinamični i daju studentima poticaj da uče i napreduju. Ne daju im samo gramatičke informacije nego i kulturološke kako bi studenti bolje upoznali grad i zemlju gdje žive nekoliko mjeseci i da se osjećaju kao doma. Od početka fonetičari nam pomažu s fonetikom, koja je ponekad veoma različita od fonetike našeg jezika. A na trećem stupnju drugi stručnjaci daju nam povijesne, zemljopisne i umjetničke ključeve da

bolje razumijemo lijepu vašu. Ugođaj je uvijek simpatičan među studentima iz cijelog svijeta koji imaju nešto zajedničko: Hrvatsku i hrvatski jezik! Na kraju *Croaticum* dostiže svoj cilj: studenti su zaljubljeni u Zagreb, Hrvatsku i hrvatski jezik i žele se ponovno vratiti!

Ana Poljičak, Kanada

Baš mi je bilo super na *Croaticumu*. Profesorice su bile ljubazne, otvorene i zainteresirane da dobro naučimo jezik. Atmosfera je bila izvrsna za učenje i vježbanje hrvatskoga. Upoznala sam puno ljudi odsvuda tako da nisam samo učila hrvatski jezik i što se događa u Hrvatskoj nego i kako je živjeti u drugim zemljama. O programu imam samo pozitivne komentare. Uglavnom, izvrsno mi je bilo to iskustvo i baš mi nedostaje biti na *Croaticumu*.

Antonio Quirós Fons, Španjolska

Veliko mi je zadovoljstvo svima vama, posadi *Croaticuma*, reći nešto u čast.

Provedeno vrijeme na *Croaticumu* pružilo mi je izvanrednu priliku da se mogu upoznati s Lijepom Našom te njezinom djecom na najprirodniji i najučinkovitiji način, i to u najšarenijem mogućem okruženju koje se još uvijek može naći u Zagrebu. *Croaticum* ima nešto obiteljsko što uspijeva utjeloviti moćnu gostoljubivost tamo gdje biva materinski jezik. Učeniku se otvara ovaj oganj pa je na njemu da se priključi i uživa. To sam ja prihvatio. Činjenica je da ste mi hrvatizirali srce, kockastizirali krv, tako da doživljavamo iste domaće čežnje. I stoga, želim svima vama sretnu zlatnu godišnjicu!